

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರ ಹೇಮಲತಾ¹

ಪೀಠಿಕೆ

ಕುಟುಂಬ ಎಂಬುದು ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದುದಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬವು ಸಮಾಜದ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬವೆಂಬುದು ಮಾನವನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪ್ರತಿಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿ ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಾತಾವರಣ, ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಅನುವಂಶೀಯತೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರ ಮನೋಧೋರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ವಿಶಾಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಸಂರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರದೆ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಹಾಗೂ ವರ್ತನಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನನ್ಯವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕುಟುಂಬ, ನೆರೆಹೊರೆ, ಸಮವಯಸ್ಕರು, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಋಣಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಮಗು ಭ್ರೂಣಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮರಣದವರೆಗಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುವುದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. 'ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ' ಎಂಬ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ 'ಪರ್ಸೋನಾ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು; ನಟರು ತಮ್ಮ ನೋಟವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಬಳಸುವ ಮುಖವಾಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂಬುದು ಒಂದು ತರಹದ ಮುಖವಾಡವಾಗಿದ್ದು; ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆಯಾಗಿ,

¹ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮಾಜಕಾರ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ನರಸಿಂಹರಾಜಪುರ.

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ, ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿ, ನಾಗರಿಕರಿನಾಗಿ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತನ್ನ ವರ್ತನೆ, ಮಾತಿನ ಶೈಲಿ, ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕುಟುಂಬ ಸಮಾಜದ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕವಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರ ಮೂಲಭೂತ ಬೇಡಿಕೆಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ವಸತಿ, ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಾದ ಮನೋರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪೂರೈಸಿ ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಕುಟುಂಬವೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬವೊಂದರ ಕೊಡುಗೆ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕುಟುಂಬವು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಿಂತ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಿರ್ಮಾಕಾಫ್ ರವರ ಪ್ರಕಾರ “ಕುಟುಂಬವು ಪತಿ-ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೈವಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘಟಕ” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬವು ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾಜದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಂಶಗಳು

ಮನುಷ್ಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಕಾಸವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ಭಾಷೆ, ಸಂವಹನದ ವಿಧಾನಗಳು, ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ರಕ್ಷಣೆ, ಪೋಷಕರೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ, ಪೋಷಕರು ಕಲಿಸುವ ವರ್ತನಾ ಮಾದರಿ, ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳು, ಸರಿ-ತಪ್ಪಿನ ಕುರಿತು ನಿರ್ಣಯಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಭೌತಿಕ ವಾತಾವರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಅಭಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ನೀಡಿ ಆರೈಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಂತ್ವನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಯುವಸದಸ್ಯರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಿದ್ದಿ ತೀಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅನುವಂಶೀಯತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನುವಂಶೀಯತೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅನುವಂಶೀಯತೆ ಎಂಬುದು ಜೈವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜನನ ಪೂರ್ವದ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮೂಲಕ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ವರ್ಣತಂತುಗಳು ಮತ್ತು ತಂದೆಯ

ಮೂಲಕ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ವರ್ಣತಂತುಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಜೊತೆಗಳಾಗಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅನುವಂಶೀಯತೆಯು ಮಾನವನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆಯಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅನುವಂಶೀಯತೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ನಾಯಕತ್ವ ಗುಣಗಳು, ಬುದ್ಧಿಮಟ್ಟ, ಕೌಶಲ್ಯಗಳು, ವರ್ತನಾ ಮಾದರಿಗಳು ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣಗಳು, ನಟನಾ ಕಲೆ, ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಕ್ರೀಡೆ, ರಂಗಭೂಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಉದ್ಯಮಕೌಶಲ್ಯಗಳು ರಕ್ತಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುವಂಶೀಯತೆಯ ಕೊಡುಗೆಯು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆರೋಗ್ಯವಂತನಾಗಿದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನುವಂಶೀಯತೆಯಿಂದ ಗಂಭೀರ ರೋಗಗಳು, ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ, ಅಂಗವಿಕಲತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆತನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳು

ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗಿರುವ ನೀತಿನಿಯಮಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ರೂಡಿ, ಲೋಕಾಚಾರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಇತರರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು, ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು, ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಧನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸುವ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯು ಆತನ ಕುಟುಂಬದ ನೈತಿಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಪೋಷಕರು ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ತಾವು ಪಾಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮಾಜದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಟುಂಬವು ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬವು ಸಾಮಾಜಿಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅಪವರ್ತನೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜ ಬಾಹಿರ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕುಟುಂಬವೇ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಪೋಷಕರು ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಕಳ್ಳತನದಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅಂತಹ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಳ್ಳತನ ಸಮಾಜಘಾತುಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಧು ಸಂತನ ಜೊತೆ ಇದ್ದ ಗಿಳಿಯು ಉತ್ತಮ ಸೌಜನ್ಯದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ಕಟುಕನೊಬ್ಬನ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸಮಾಡಿದ ಗಿಳಿಯು ಕಠೋರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ನೀತಿಪಾಠ ಕುಟುಂಬವೆಂಬುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಾತಾವರಣ

ಕುಟುಂಬದ ವಾತಾವರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಘಟನೆಗಳು, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪೋಷಕರಿಂದ ಪೋಷಣೆ, ಧನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಶ್ಲಾಘನೆ, ಮಾನಸಿಕ ಬೆಂಬಲ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಗತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾದರೆ; ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕಾಲ ಕಲಹ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ನಡುವೆ ವೈಷಮ್ಯ, ವಿಚ್ಛೇದನ, ಪೋಷಕರ ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ಜಗಳಗಳು, ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ನಡುವಿನ ವಾಗ್ವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಾಶಾವಾದ, ದ್ವೇಷಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯವು ಮಗುವಿನ ಮಾನಸಿಕ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬವಿರುವ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕೊಲೆ, ದರೋಡೆ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಆತನ ಕುಟುಂಬ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ. ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಕೆಲಸ-ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಂಚಿಕೆ, ಹಿರಿಯರ ನೀತಿಪಾಠ ಸಹಬಾಲ್ಯಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕರ ಕಥೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಕೂಡಾ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವನ್ನು ಮೀಸಲಿಡದೆ ದೂರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದರಿಂದ ಸದಸ್ಯರ ನಡುವೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬವು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬೆಂಬಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಗೂ ಆತನ ಕುಟುಂಬ ಬೆಂಬಲವಾಗಿದೆ. ದಿವ್ಯಾಂಗರ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವೇ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಅರುಣಿಮಾ ಸಿನ್ಹಾ, ಮಾಲತಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹೊಳ್ಳೆ, ಗಿರೀಶ್ ಶರ್ಮಾ ಮುಂತಾದ ಸಾಧಕರ ಸಂದರ್ಶನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪೋಷಕರ ಮನೋಧೋರಣೆ

“ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ, ತಾಯಿಯೇ ಮೊದಲ ಗುರು” ಎಂಬ ನುಡಿಯಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಪಾತ್ರ ಅನನ್ಯ. ಮಕ್ಕಳು ಎಡವಿದಾಗ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವ ತಾಯಿಯ ಗುಣ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಛಲವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪೋಷಕರು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಅತಿಯಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಪರಸ್ಪರ ಹೋಲಿಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ತಾರತಮ್ಯ ನಡೆಸುವುದು, ಹಿಯಾಳಿಸುವುದು, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯ, ಅವಮಾನ, ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುವುದು, ಕೇವಲ ಋಣಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಿರಾಶಾವಾದ, ಸಂಕೋಚ,

ದ್ವೇಷಭಾವನೆ ಮೈಗೂಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಬಗೆಗೆ ಅತಿಯಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಸಂಭವಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಲು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಪಂದನೆ ದೊರಕದೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿ ಇತರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನಿರ್ಣಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲೂ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕೂಡ ಮನೆಯ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿಸಿದರೆ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಲನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ತಪ್ಪು ನಡೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸಮಧಾನದಿಂದ ಹೇಳುವುದು, ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ, ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸದಾ ಗಮನಹರಿಸುವುದು ಧನಾತ್ಮಕ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಪೋಷಕರೇ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಶಿವಾಜಿ, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್, ಗಾಂಧೀಜಿ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬವೇ ಪ್ರೇರಣೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ

ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸದಸ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಘಟಕವಾದ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಕುಂಠಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡತನದಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು, ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಬಡತನವು ಬಾಲಾಪರಾಧ, ಅನೈತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಅಪರಾಧಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಮ ವಯಸ್ಕರ ಕುಟುಂಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ನಿರಾಶಾವಾದ ಬೆಳೆಯಲು ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬದ ಬಗೆಗೆ ದ್ವೇಷಭಾವನೆ, ಸಂಕೋಚ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿವಂತ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನವನ್ನು ಹಾಗೂ ದುಂದು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಅಥವಾ

ಮಾದಕ ವ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಾಗಬೇಕಾದ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರ ವರ್ತನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿ, ನಿರೀಕ್ಷೆ, ನಿರ್ಬಂಧ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ, ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಯುವ ಸದಸ್ಯರು ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಪೋಷಕರು ಕೂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೌಖಿಕ ಸಂವಹನಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸದಸ್ಯರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಯುವಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ಮಾದಕವ್ಯಸನ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಘಾತುಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇತರ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ವಿಚ್ಛೇದನ, ಪರಿತ್ಯಜನೆ ಮುಂತಾದ ಘಟನೆಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಸಂವಹನಕಲೆ, ನಾಯಕತ್ವ ಗುಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ ನಿರಂತರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ತಾವೇ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನೀತಿ ನಿಯಮ ಹೇರುವ ಮೊದಲು ಪೋಷಕರು ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೇಳುವುದೊಂದು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದಾದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಅದನ್ನೆ ಅನುಸರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು/ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಬದಲಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು ಉತ್ತಮವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆದರೆ ಓದೊಂದೇ ಪ್ರಪಂಚವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸಾಧನವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಓದಿನ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ನಾಯಕತ್ವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಯವನ್ನು ಮೀಸಲಿಡುವುದರ ಮುಖೇನ ಸದಸ್ಯರ ಒತ್ತಡ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದು, ತನ್ನ ಸದಸ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ವಿಧಿಸದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡದೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪೋಷಕರೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸುವ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ಕುಟುಂಬದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರ ವರ್ತನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ

ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಹೊರಗೆ ಸದಸ್ಯರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾವಹಿಸುವುದು, ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆತ್ಮಸೈರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುವುದು, ಸದಸ್ಯರ ಬಗೆಗೆ ಅತಿಯಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇರಿಸದೆ ಅವರ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಘಟಕವಾದ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿವಹಿಸುವುದು ಕೂಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸಮವಯಸ್ಕರೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂಜರಿಸುವ ಬದಲು ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿ ಅಡಗಿರುವ ವಿಶೇಷ ಕಲೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಕೂಡ ಸಕರಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಧನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಕಸನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸ ಎಂಬುದು ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಕುಟುಂಬವು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಸಮಾಜದ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳಿಸಿ ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯೋಗಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವರ್ತನಾ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಎಡವುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕುಟುಂಬವು ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪುಗೊಳಿಸುವ ಮಹತ್ತರವಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯವನ್ನು ಮೀಸಲಿಡುವುದು ಇಂದಿನ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಶಂಕರ್‌ರಾವ್. ಚ.ನ. (2002). ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ. ಜೈ ಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು.
- Ahuja, Ram. (1993). Indian Social System. Rawat Publications, Jaipur.
- Child Development and The Role of Family, Retrieved from <https://shodhganga.inflibnet.ac.in> on 12/02/2020.
- Hurlock, Elizabeth. B. (1942). Child Development. McGraw-Hill Book Company INC, Newyork.
- Hurlock, Elizabeth. B. (2001). Developmental Psychology: A Life Span Approach. McGraw-Hill Publishing Company, New Delhi